ԵՒՐՈՊԱ

Լրագիր Քաղաքական

Թիւ 8 — 26 (14) ՓԵՏՐՈՒԱՐԻ — 1855

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՒՍՏՐԻԱ. Պատերազմին ուրուականներուն վրայ։ — Արեւելեան խնդիրն։ — Պրուսիոյ դեսպանին Վիեննայէ մեկնիլը կ'ընդունուի։ — Պատերազմի լուրեր։ — Հեռագրական լուրեր։
ՓՐԱՆՍԱ. Ալժէրի Փոստը։ — Կայսեր ճանապարհորդութեան լուրերը։
ԱՆԳԼԻԱ. Պատերազմի պատրաստութիւնները։ — Պառլամենտին մէջ եղած փոփոխութիւնն, եւ այլն։
ՇՈՒԷՏ Ա. ՆՈՐՎԵԿԻԱ. Ռուսիոյ պատերազմին մասնակից ըլլալ կ'ուզէ։
ՌՈՒՍԻԱՍՏԱՆ. Կայսեր յայտարարութիւնն ու ազգային զօրաժողովը։
ՀՌՈՄԱՅ ՏԷՐՈՒԹԻՒՆ. Եկեղեցական լուրեր։
ՍԱՐԴԻՆԻԱ. Ներկայացուցչաց Ժողովոյն մէջ ընկերութեան վիճաբանութիւն։
ՆԵԱՊՈԼԻՍ. Ցնծութիւնք։
ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՏԷՐՈՒԹԻՒՆ. Ռուսաց պարտութիւնը՝ Եւպատորիա. ներքին ու կանոնաւոր...
ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ. Արտաշխարհ գէտ մը։
ՕՐՍԻՆՈՆԱՆԱԿԱՆՔ. ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼԵԶ. Պարսկական սէր կամ Ճանապարհ գիրքեր մը. Ը. Մէր որ ներքին թիւնը մեծ է, Եւրոպայ օգնութիւնը մերն է։ — Եւրոպայի անկեղծութենէն պաշտօնէից զանազանները։

ԱՒՍՏՐԻԱ

ՎԻԷՆՆԱ. 26 ՓԵՏՐՈՒԱՐԻ

Օսթ. Տոյչէ Փոսթ պատերազմին տեղութեանց հիմնական ունեցած յարաբերութեանը վրայ աստնկ կը գրէ։

Աւստրիական գէմ'բոզուած եւրոպական դաշնակցութեան մեծ պատերազմին կերպարանը՝ Մէծին Նափոլէոնի ատեն Ռուսիոյ դէմ եղած մեծ նիզակցութեան պատերազմին պատմութեան կերպարանքէն բոլորովին տարբեր ու ներհակ կ'երեւայ։ Մեր ծնողքը պատերազմի երկայն տարիներ անցընելէն ետեւ տեսան 1812երորդ տարին, որուն մէջ Աւստրիոյ դիւեներուն տակ օգնալու բանակ մը կորսուեցաւ. իսկ մեր հիմակ տեսած պատերազմնիս այլ մեզմէ 1812երորդ տարւոյ, այսինքն սաստիկ ցրտի եւ սառոյցի մէջ կորսուած բանակով մը սկսաւ։

Այս զանազանութիւնը մեծ է եւ ծանր հետեւանքներ ունի։ Պերէզինայի քով կորսուած մեծ բանակը, Նափոլէոնին իր երկրէն պաշտպանած ամենէն հզօրական ձեռքն պատուցն էր։ Ասկէց Նափոլէոնին տարածեց հաւատ վէրջինեներ բանակն ու 20 տարւան ֆրանսական բազմին փերջինքներ պարտուած էր։ 1812ին արշաւանքը Գաղղիան վհատեցուց եւ անոր գլուխ կեցողին (Նափոլէոնին) դէմ փառասէր գինապրութեան մը յառաջ բերաւ։

1854ին արշաւանքը սակայն հակառակ կերպարանք մ'ունի, բաց ամէնայնի հակառակ մեղադրութիւններ կ'ընդունի, այսինքն. թէ ինչու ան քանդել ու ձիգով չսկսուեցաւ, զոր որ երկու զօրաւոր ու երկայն ատեն խաղաղութեան մէջ վարժած ազգեր կարող են ընել. թէ ինչու Պր. Պալմէրսթըն ամեն տարեկան ամփոփական ծախքով կ'ուզէր ամեն բան ընծայելէ. թէ ինչու զաւակներ զորքը բազմութեան եւ պատասխանութեան կողմանէ հաջեւ բերելու մը պահանջողներուն եւ օգնութեան եկող զօրքին կը հասնալ. ասոնք են այն մեծ սխալմունքները, զորոնք Մոնշ անգլիան ազգին տիրապետող կողման անբաւութիւններ (Գաղղիա եւ Անգլիա) գործած մէջ պէտք են ուղղել։ 1812ին պես ժողովուրդը վհատած եւ պատերազմ սկսելուն դէմ չէ, այլ բոլորովին հակառակ՝ Անգլիոյ մէջ ազգը՝ ազգաւ եղանակաւ պատերազմը յառաջ տանիլ կ'ուզէ, եւ իր երեսփոխանները տառապելով պահեստը յանձնին ու Գաղղիոյ մէջ ազգային փոխառութեան մը հարիւր հազարաւորներ կը գրուին, որն որ պատերազմը շարունակելու համար հոգեւորական պատրաստութիւն մըն է։

1812ին դժբախտութիւնը՝ Նափոլէոնին զինւորին ունեցած մեղմ հաւատքը կորսնցուց ու Գաղղիոյ զօրութիւնը տկարացուց. ընդ հակառակն 1854ին դժբախտութիւնը ներքին աստիճանութիւններ կը սատակցընէ, դրսի երկիրներուն մէջ ունեցած հաւանութիւնը կը մեծցընէ, որովհետեւ իր մեծագոյն գործախօսութիւնը կրող պաշտպանին (Անգլիոյ) հաւանութիւնը իր զինուորական պատուոյն եւ ազգային զօրաւոր շահեր է։

1812ին դէպքերը Գաղղիոյ նոյն ժամանակին ունեցած դաշնաւորաց կապը թուլցուց. 1854 տարին չէ թէ միայն Անգլիոյ հետ ունեցած դաշնաւորութիւնը զօրացուց, այլ նաեւ Աւստրիոյ անկեղծութիւնը, եւ ընդ հակառակն, ինչպես 1813ին, երբ Պրուսիա ետ եկաւ եւ միւսներ դաշնաւորներէն իրեն կողմը գարձան, 1855ին Պրուսիա ու Գերմանական դաշնակցութեան իշխաններուն անոնց հետ, թէպէտ եւ ուշ, բայց անշուշտ միանալը կը սպասուի. որովհետեւ Աւստրիոյ օրինակին, Աւստրիոյ հրաւիրանացը ընդդէմ ամենայն յամառութեան պէտք են հետեւիլ եւ պիտի հետեւին։

Այս տարբերութեանց վրայ ամենայն ակնյայտ խաղաղութեան ժողովք մը պիտի բացուի։ Վիեննայի 1814ին ժողովքն իրմէ յառաջ ունի փոքրիկ ժողովքը, աշխարհակալութեան հրաժարելու, սկիզբը, գործադրութեամբ ամենակողմանէ կործանած ազգերութիւն մը, շահուած երկիր մը եւ ոչնչացած ցեղը մը։ Թէ որ ձեռքը զօրութիւն ըլլայ, կ'ուզէր նոր Եւրոպա մը ստեղծել, պատերազմէն երկայն, երկայն ժամանակ Եւրոպային հետա բանել, եւ բաները, որչափ մեծ ալ էին իր սխալմունքներն, որչափ թէոյ ալ կ'երեւային իր հնարագիտութիւնները, դրեթէ կես դար մը Եւրոպայի խաղաղութիւն ապահովութեան մէջ պահեց։ Ժողովքը Եւրոպայի վրայ իր ամ սահմանը իշխանութիւնը ձեռնհասութեամբ չառ բազմիցս եւ յամառութեամբ ու յաջողութեամբ գործքի ձեռք զարկաւ, եւ այնպէս ըրաւ եւ զօրացուց զայն, որ շատ անգամ զօրութեանն ծանրութիւնն ու գործքը մեղմաց։

Ինչպէս տարբեր է հիմա՝ ան ժողովքը, որն որ հիմակ պիտի'որ ժողվի։ Որ է մեղմ ատեն խաղաղութիւնը եւ ինչ սեպուեցաւ կամ նորոգուած ունեցող ամբողջ. Մերժուեցաւ այն աշխարհակալութեան սկիզբը, որուն դէմ Եւրոպայի կեսը զէնք առած է, մերժուեցաւ այն ցեղը, գերմանական եւ ոչ գերմանական երկիրներու վրայ եղած մեծ ազդեցութիւնը յոյնուեցաւ, կամ ձգտելնական ժամանակին մ'ասելի խափանեցաւ. ինչ սկսուեցին ասոր ժողովքը խաղաղութիւնը յիշեալ ժամանակ Եւրոպայի մէջ պահելու. որչափ հարկաւոր է՝ հակառակորդին ներկայ նշանակութիւնը բառնել եւ միաբանեալներն իրարմէ քակել, որպէս զի անկից ետքը չէ թէ աւանդին՝ այլ զէնքի ու շահուց նկատմամբ իրեն ընկեր մը փնտռելով, անոր հետ ձեռք ձեռքի բռնած մեր երկրին վրայ յարձակին ու զանիկա բաժնեն։

Ասոր համար ամենեւին չենք զանէր ան ազատութիւնն ու վստահութիւնը, որոնցմով մեծ եւ հնարագիտօգործելի մը պէտք է ձեռք զարնել։ Ասոնք չենք զաներ Աւստրիոյ մէջ, ուր բազմ սիրու թիւնք զէնքի կը կանչեն, չենք գտներ Անգլիոյ մէջ, ուր խիստ եւ արհամարհող նկարագիր ունեցող մը խաղաղութեան գիտցած կ'ամուսանէ. չենք գտնէր նաեւ Գաղղիոյ մէջ, ուր չէ թէ միայն կայսեր գիտած ճանճրութիւնն, այլ նաեւ շատ ծանրագոյն նշաններ եւ բարոյական հարկաւորութիւններ պատերազմին շարունակութիւնը կը ծանուցանեն։ Աւստրիոյ մէջ ալ այնքան ուզող քաղաքագետ մը չենք տեսներ։ Միայն պատուաւոր եւ խղճմտանքաւոր ձայն մը կը տեսնենք վերջին եւ ամենավերջին փորձ մ'ալ փորձելու, որպէս զի եթէ կարելի է՝ ետ կենայ ան մեծ պատերազմէն, որն որ երկու զրացի միջեւ հիմա, դեռ սրտաբուռ, այսինքն պատերազմը խորքով դէմ' չելլող տեղութեանց մէջ՝ անշուշտ որոշէ պատ մը պիտի'որ բաժնէ ան մեծ պատերազմէն՝ որն որ, ինչ որ բանելու ալ ըլլայ. Եւրոպայի բաժանմանց փոփոխութիւններ յառաջ պիտի բերէ. ան մեծ պատերազմէն՝ որն որ ազգաց մեծ եւ հիմնական յայտնութեան ամեն գէթ ժամանակ մը հազիւներու քանի մը ծանր փորձանքներ պիտի'որ հասցնէ։

Աւստրիոյ դաշնակիցներն՝ անոր խորհրդովը կ'ուզեն աս փորձը հասնիլ։ Երդէն ամեն կողմ ընդդէմ ձեռքը ընծայագործի կը տարել, ուստի խոստացութիւններու գործքին այգելէք չեն ըլլար։

Աս քանիերը՝ մարդասիրութեան, պարտաւորութեան, եւ խղճմտանքաւորութեան կողմանէ մասնաւորապէս մեծ յարգութեան արժանի են։ Իսկ իրենց զօրաւորութեան եւ արդարաւորութեան կողմանէ մեզի կ'երեւայ, որ Վիեննայի աս տարւան ժողովքը խորքի ձեռքատան արշաւանքին ձեռքը համեմատ է։

Թէ որ Զեւաստոպոլի ձախորդութիւնը՝ Պերէկոփին արկածին պես՝ Թագաւորին խոհեմին ընկերու համար, ճակատագիրն ակնյայտ ըլլար, ան ատեն Վիեննայի ժողովքը խաղաղութիւնը կը բերէր։ Բայց Ղրիմի մէջ եղած փորձառութիւններն ու դժբախտութիւնները միայն ուրիշ ժամանակաւան մը անցնելու միջոց, եւ զարգացական–անդրգետական աշխարհին ուրիշ խիթան մըն են։ Զեւաստոպոլի արշաւանքն իրեն միայն սկզբնական մէկն է, եւ ասոր համար կը կարծենք որ իրեն հաւանէն եկող Վիեննայի ժողովքն անոր հետ հաւասար քայլով պիտի'որ երթայ։

— Անցեալ օրերս Օսմանեան դեսպան Արիֆ Էֆէնտին Պոլս կոմսին քով երկայն բանակցութիւն ունեցաւ. եւ նոյն օրը ներկայացուց Ռիզա Պէյն իր նոր դեսպանական խորհրդականը։

— Կոստանդնուպոլսէն եկած լուրը կը ծանուցանեն, որ կայսերական ատաբիկեան դեսպան Պրուք սեպուհն ամսոյս 8էն մեռաւ. Յաջորդին հրաժարական ոչ մէկ տուեր, եւ առայժմ ատահ-Ճանի Մէնէմէլէ նշանն ընդունեց է։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԼՈՒՐ

ՊԵՏՐՈՒԲՈՒՐԳ, 22 փետրուարի։ Ինքնիշխան իշխանը Սեւաստոպոլէն ամսոյս 12էն առանց կը ծանուցանէ։ Յունուարի 30էն Գաղղիացւոց մէկ փոսերուն դէմ հնարած ատրաքիլեաց գործողութեանցը հանդիպեցանք, զորոնք պզտիկ ականներու օգնութեամբ կործանեցինք։ Փետրուարի 6էն Գաղղիացիք իրենց հնոցը նորէն կրկնեցին, բայց աս անգամ ալ փորձերնին անյաջող գնաց, եւ իրենց վնասովը պարապի ելաւ։ Ամսոյս 8էն մեր ընդդիմադիր ականներուն ձայթելովը թշնամեաց ջանքը բոլորովին պարապի ելաւ։ Աս գործողութեանց ժամանակը մեր թնդանօթները թշնամւոյն կրակին առջեւ կը պատասխանէին։ Գիշեր ատեն ալ մեր թնդանօթ զօրաց բաժինը փոսերուն մէջ թշնամին անընդհատ կ'աշխատցընէր, այնպէս որ Գաղղիացիք հարկադրեցան զէնքի ձեռք զարնել, եւ սկսած գործողութիւննին ուշացընել։

— Տրապիզոն, 31 Յունուարի։ Իւսուֆ փաշան քաղաքս հասաւ։ Քիւրտերուն ապստամբութիւնն ու խռովութիւնը դեռ կը շարունակուի, որոնք մերձակայ տեղերուն խաղաղ բնակիչները շատ կը նեղեն ու կը վնասեն։

— Վառնա, 13 փետրուարի։ Խալիլ փաշան (տաճկական բանակին երկրորդ զօրաբաժնին հրամանատարը, եւ ոչ թէ Դանուբի զօրաց վերին հրամանատարը), այսօր տաճկական զօրաց մէկ մասովը դէպ ի Խրըմ Հանգայ կ'երթայ։ Թագւորը պզտիկ տեղ գաղթակից գունդ Եւպաթորիայի քով՝ անհանգիստ ընելու կանայի։ Տաճկաց գնդը հիմակուց սրէ օր կը զօրանայ։

— Իսմայիլ փաշան հիմակ Սեւաստոպոլի առջեւն է, փոխանակ Գաղղիացւոց զօրավարին հետ մէկտեղ։

— Պէրէֆէն-Ճեւէն նոր գաղթականաց զօրքը 115,000 կը համրի։ Աս բանակին բանակներուն նայելով՝ Օսմերի-Լոյիս Ռոսս զօրավարը կը պատրաստէ 40,000ով Եւպաթորիայի վրայ յարձակիլ, զօրն որ դաշնաւորք ամեն պատերազմով ու խրամներով ամրացուցած են, եւ 20,000 զօրքով կը պաշտպանեն։ Անգղիացւոց միջակին աշխատանքն մեծ է, ուրիշ հիմա ամբողջ անձինք, տար պահող զգեստ ու առատ պաշար։

— Կ'ըսուի որ Համիլ Աւգուստ Գաղէսին հրամանատարին հասկցուցեր է, որ 1855էն գարնան մաս իր զօրքը Տիֆլիսի գաւառը յառաջ պիտի'ր շարժէ, եւ թէ իր գործակալներն այսէն դէպ ի Դաղստան խրկուեր են, որ հնդկաց բնակիչները Ռուսաց դէմ ապստամբեցընեն։ Փոքր Ասիայի զինուորական գիծը Տաճկաց համար այնչափ յարմար չէ։ Էրզրումի սահմանին վրայ ռուսական բանակ մը պատրաստ կեցած է։ Գաղղիացւոց կողմնէ Մէկկէյմ անգղիացի գնդապետը Համիլին միայն խմնալու, իսկ Պոլսէ Գաղղիացւոց գործակատարը Պարոն Համին բանակին ընթացքին վրայ տեղեկութիւն մը առնելու համար խրկուած են։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐ

Վիեննա, 25 փետրուարի։

1. Լոնտոն, 19 փետրուարի։ Երէկ քաղաքս մեծաւ շուքով կատարուեցաւ Նաւազօրքի հանդիսաւոր կարգադրութեան համար բաղձեցաւ. մեր նաւատորմիղը նորէն առատ հաւաքմունք հրապարակեցաւ։ — Համեմատ երկրի դաշինքը կը զրացեն, թէ Տիֆլիսը գիտեն ըսելու կրցեր, ու քաղքին մերձակայ մասերը առնել են։

2. Կ'երեւայ որ Վիենի Պոլսոյ զօրավարը, որն որ համաձայնած է Պրուսիոյ ու արեւմտեան տէրութեանց մէջ գաղտ դաշնակցութեան մը ձեռքով բանալու, իր գործքը յաջողցուցած ըլլայ։

3. Պետերսպուրկ, 21 փետր. Նիկողայոս կայսր Ռուսաց զինուորներուն աշխարհական թուղթ մը գրած է, որուն մէջ Սարդինիայի քաղաքականութիւնը վրայ զարմացէն եւ ըսելը, որ առանց խառնեց դէմ՝ առանց յառաջագոյն Ռուսի դէմ պատերազմ հրատարակելու, անոր դէմ խոյս՝ զօրք կը խրկէ, եւ այն, իրենց բառորդնուց վերջանալ ուղելով՝ Սարդինիայի դէմ պատերազմ կը հրատարակէ եւ սարդինիական նաւերուն Ռուսաց նաւահանգիստներէն հեռանալու ժամանակը կ'որոշէ եւ այլն։

ԳԱՂՂԻԱ

Փարիզ, 19 փետրուարի։ Մօնիթէօր կը ծանուցանէ, որ Օսմանեան արքայից Հրոյի դեսպան Վէլի փաշան երէկ կայսեր ներկայացեր ու Պատուոյ Լէգէոնի մեծ խաչին ընծայութիւն համար իր շնորհակալութիւնը ըրեր է։

Փարիզին Օմ դաշնակ փոխինք Եղիշալիններին աս լուր ալ կու տան, Հիմնականն խօսուած ու աստուածաւոր լոյ մը նոյնով՝ Դաշտէն կայսեր դէպ ի Ղրիմիա ընելու համաձայնեցուցին մինչեւ։ Աստի 30 ձիւմեաւ, Բայց աս մ' կըսէր, որ ամբողջ բան մը չի ըլլար, որ կայսր աս դարձով Վիեննա ալ երթայ փոխանակ Քաղաքին կայսեր այցելութիւն տրընելու։ Աս դէպ բաց մէջ Լոռ. Նափոլէոն Վիեննայէն Թոբէնս պիտի'ր երթայ եւ հոն նաւ պիտի նստի։ Պատերազմականն կը շարունակուի. Կայսեր հետ մէկտեղ աժէն տեղ ապացուցում թէ այս մեծ ատեն մ'ալ պիտի'ր տայրէն։ Դեռ կայսեր հռոմէական ըլլայ անձամբ մէջ միայն կարելի է պիտի տայրէն. ուղիւն տեղը՝ հրամանաւ պատրաստ կը մնայ։ Այսպէս Հենրիետ գործը կը մտցնեն այսինքն մեծ իշխանն կեանքն հոն չին տուած։

ԱՆԳՂԻԱ

Լոնտոն, 16 փետրուարի։ Աս օրերս հետեւեալ պաշտօնափոխութիւնները եղած են։ Ծովակալը փոխանորդ Ռիչարտ Սանտէրս Տէօնտաս, ծովակալութեան երկրորդ ատենադպրի նախագահ Լորտ Տիր Ճորճ Նէփիէրին տեղ՝ Ալ. Ալբիան նաւատորմիղին վերին հրամանատար գրուեցաւ. բայց աս Տէօնտասը պէտք չէ շփոթել, որ ծովակալը տեղակալ ու քիչ մը յառաջ Միջերկրականի ու Սեւ ծովու նաւատորմիղին հրամանատար եղող Տէօնտասին հետ։ Ցիշեալ վերին հրամանատարին տեղ գրուեցաւ՝ իբրեւ երկրորդ հրամանատար՝ ծովակալը փոխանորդ Միքէլ Սէյմօր, որն որ անցեալ տարի Ալբիան ծովուն նաւատորմիղին նաւապետն էր. իբրեւ երրորդ հրամանատար՝ ծովակալը փոխանորդ Պէյնս, իբրեւ բուն նաւատորմիղին նաւապետ՝ Գ. Ի. Փիթզժ՝ նաւապետը։ Պէրքլի ծովակալը, որուն՝ հասակին առաջնեղին համեմատ բան հրամանատարութիւն կ'ընդուն' իր առջի պաշտօնին մէջ մնաց, այսինքն՝ իբրեւ ծովակալութեան առջի ատենադպրի նախագահ Լորտ (first naval Lord of the Admiralty, զորն որ պէտք չէ շփոթել first Lord of the Admiralty, այսինքն՝ ծովակալութեան առաջին Լորտին հետ, որ անունը բուն Անգղիայի ծովակալութեան պաշտօնէին կը տրուի)։

— Լոնտոն, 19 փետրուարի։ Լորտ Փէլմըրսթըն խորհրդարանին մէջ բսաւ թէ Տաճկական Լեգէոնին համար եղած գաշնադրութիւնը գեռ կնքուած չէ։ Աս տաճկական զօրաց Լեգէոնը անգղիական պաշտօնեաներուն հրամանին տակ պիտի ըլլայ եւ Անգղիա իրենց ռոճիկը պիտի վճարէ։ — Նոյն խորհրդարանին նստին մէջ Լորտ Փալմըրսթըն ապահովցուց որ, եթէ խաղաղութիւնը հաստատուելու յոյս՝ Անգղիա ամենայն սաստկութեամբ պատերազմը յառաջ պիտի'ր տանի։ Կառավարութիւնը նորէն 60,000 հետեւակ ու 7000 ձիաւոր զօրք կ'ուզէ ժողվել, առանց սեպելու Լեգէոնը մէկտեղ հաշուելու, այնպէս որ անգղիական բոլոր զօրքը 180,000 հոգի պիտի ըլլայ։

— Լոնտոն, 22 փետրուարի։ Թուղթերը արդէն կը ծանուցանեն, որ Կլատսթըն, Կրէյհէմ եւ Հէրպէրթ պաշտօնեաները հրաժարեր են։ Թէ քէնիկն ու Քէրրուէին ալ անոնց պիտի հետեւին, դեռ յայտնի չէ։

Աս լուրին վրայ Օմ դաշնակ խօսք հետեւեալ խորհրդածութիւնը կ'ընէ։

Անգղիական դաշինքն որն որ մեծ դժուարութեամբ կազմուած էր, նորէն հերձաւ։ Փիլիթները պաշտօնեիցը փոխուելովը ցնցած գիմանալ, եւ Կլատսթըն ու Կրէյհէմ, իրենց ամենատաղանդ՝ Լ. Լըսըլին հեռացան։ Աս յանկարծական հերձուածին պատճառները մինչեւ հիմակ անծանօթ են։ Բայց իրերուն վիճակին ընդհանրութեանց մէջ մտաւ որ իրենց գրիչը մէջ նոր դժուարութիւններ պիտի'ր ելլեն։ Յայտնի է որ Լորտ Փալմըրսթըն դեռ աս դժուարութեանց մէջ իր առաջնութիւնը կը պահէ. Նոյնպէս Լորտ Քլէրէնտընն առաջին գործոց պաշտօնեան է, ու Լորտ Փէնմիւր պատերազմի պաշտօնեայ։ Բայց այս պաշտօնէից ամբողջութիւնը որպիսի կայունութիւն մը ըլլայ, հիմակուան դաշինքին բաներու ընթացքին համար յապաղեալ թեան մէջ չափազանց կիւրն մը պէտք է որ մնայ։

Այսպիսի ժամանակ Թուղթերուն կառավարութիւնը ձեռք առնելը կարելի բան չէ, արդէհետեւ Լ. Փալմըրսթընէն առաջ Լ. Տէրպին ալ իւր Թուղթերէն կազմուած դաշինք մը չկրնալ եւ չկցաւ։

ՀՌՈՄԱՅ ՏԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հռոմ մէջ գտնուած գաղղիական պահապան զօրաց թիւը՝ մինչեւ 3000 մարդ պիտի նուազի, որովհետեւ բոլորը մեկնել Պապական մերձակայ զօրանոցները պիտի բաժնէին։ Հռոմ Հայրապետ Համերն զօրաց թիւը հիմայ մինչեւ 16,000 եղած է, որն որ պահանջուածին համեմատ երկրին հարկաւորութիւնները կրնայ լեցընել։ Այնուհետեւ պատանեկաց զինուորութիւն ալ ելլեցընելու գացողը, զորն որ Արքային քահանայապետը հաստատած է, 360 ատենով կը պարունակէ ու վարժ պաշտօնակալաց համար հաստատուն գունդ մը պիտի ըլլայ։

— Անդրիւի մեծափառ Թագաւոր Արքային քահանայապետին ծննդեան խոյր մ'ընծայեր կը ժամանակին ուղէն ծանուցած էնք. աս օրերս լրագիրները կը ծանուցանեն, թէ Արքային հօրը աս խոյրը, որն որ իրեն անձնական պարգեւ մ՚ էր, 50,000 հռոմէական սկուտոյ քահանայապետական պալատին եկամուտը յանձնելով՝ նոյն գումարով աղքատ որբ տղոց կրթութեան համար նոր դպրոց մը հիմնարկեր ու անոր տարեկան ծախքն ալ հոգեր է։ Ասկէց յառաջ ալ նոյն Ս. Հայր ընծայուած պարգեւներն ալ աս թագաւորական ընծային խելոտ ունեցած են, ինչու որ Ս. Հայրը բոլորն ալ բարեպաշտական հիմնարկութիւններու գործածած է։

ՌՈՒՍԻԱՍՏԱՆ

ՄԵԾԻՒԵՆՆ Նիկողայոս կայսրը Յունուարի 29էն (բուն հին տոմարի) իր ժողովրդոց տուած յայտարարութիւնը, որուն վրայ լրագրաց վերջին թուղթ մէջ արդէն խօսած ենք, այսօր հոսանկը կը թարգմանենք։

"ՄԵՆՔ շնորհօքն Աստուծոյ Նիկողայոս առաջին, կայսր եւ ինքնակալ ամենայն Ռուսաց, եւ այլն, եւ այլն, եւ այլն, կը ծանուցանենք ու կ'իմացընենք, թէ

Մեր հաւատարիմ եւ սիրելի հպատակները գիտեն որ մենք ինչչափ կը բաղձանք առանց զէնք գործածելու եւ առանց աւերող արիւն թափելու միայն աշխարհիս ուղղէ ունեցած նպատակներնիս հասնելու, այսինքն՝ պաշտպանելու մեր հաւատակիցներուն իրաւունքն եւ ընդհանրապէս բոլոր Արեւելքի քրիստոնէութիւնը։ Աս բաղձանքը դարձեալ անմիջ ամենուն յայտնի է՝ որովք պէտք ըլլալուն ընթացքն ու մեր գործողութեանց անխախտ գիտութիւն մը մաքրութեամբ եւ անկողմնակալութեամբ գրուած ու գծուած են։ Հաւատոյ եւ խղճի վերաբերեալ բաներու մէջ՝ ուրիշ ինչ եւ իցէ պատճառ, ինչ եւ իցէ նպատակ հեռու էր մեզմէ, եւ միշտ ալ հեռու պիտի'ր մնայ։ Աս յայտնած սկզբունքներնուս հաւատարիմ մնալով՝ դեռ մանկութեան հաւանութիւններս առնելու արեւմտեան տէրութեանց հետ խօսակցութիւններու սկիզբ ընելու համար, որոնք Օսմանեան Դրան հետ մեզի դէմ դաշնաւորութիւն բրած են. Իրենց կողմնէ ալ խոստում կը սպասենք խօսակցութեանց մէջ նոյն անկեղծութիւնն եւ նոյն անշահախնդիր զիտաւորութիւնները տեսնելու, եւ չենք յուսահատիր այնչափ բաղձացուած եւ բովանդակ քրիստոնէութեան համար այնպէս պատուական եղող խաղաղութեան մը հասնելու։ Այսու ամենայնիւ տեսնելով անոնց (արեւմտեան տէրութեանց) մեկնեց ժողված զօրքն եւ մեզի դէմ պատերազմելու համար ըրած ուրիշ պատրաստութիւնները — այնպիսի պատրաստութիւններ, որոնք բանակցութեանց սկսելէն ետքն ալ չդադրեցան, այլ մանաւանդ թէ առանց ընդհատութեան օր աւուր վրայ աւելի կ'ընդարձակէին — մեր կողմնէ ստիպուած ենք Աստուծոյ մեր հայրենեաց պաշտպանութեան համար մեզի տուած միջոցները ձեռք առնելու, որպէս զի Ռուսաստանի դէմ ուղղուած ամեն թշնամութեան փորձերուն եւ զխտաւորութեանց դէմ, որոնք իրեն ապահովութեան ու մեծութեան կրնան սպառնալ եւ վնաս հասցընել՝ անոր ու զօրաւոր թումբ մը կանգնենք։ Կատարելով մեր առաջին եւ գլխաւոր պարտքը՝ կը խնդրենք Ամենակարողին օգնութիւնը, թէ հաւատալով անոր շնորհօքն ու պաշտպանութեանը մեր հպատակաց սիրոյն վրայ, որոնք միշտ այս հաւատքի, օրհնութեան եկեղեցւոյն ու մեր սիրելի հայրենեացը համար նոյն զգածմամբ եւ նոյն եռանդեամբ վառուած ու բորբոքած են մեր նոր յայտարարութեան ամեն կողմի եւ ատոր ձանի հպատակներնուս կ'ուղենք, հրամայելով որ

Տէրութեան բոլոր բնակիչները զինուորելու ձեռք զարնեն։

Աս ընդհանուր զինուորումը զլաւոր հանելու համար հարկաւոր եղած կարգադրութիւնները մեզի ընծայուած ու հաստատուած են, եւ առաջին հրամանագրի մը մէջ մանրամասնաբար պարզուած ու

յառաջ բերուած են, եւ ամէն տեղ ճշդիւ ու եռանդեամբ ի գործ դրուին պիտի։

Անստուգուած մնալով հանդերձ դեռ քանի մ'անգամ դժուարին ու երկեմն խիստ եւ գժնդակ փորձերու տակ ինկած է. բայց միշտ իր փրկութիւնը գտած է խոհեմութեան ու չափաւորութեան վրայ ապաւինելով, եւ վստահելով՝ գինւորաց հպատակացը, իր անձնանուէր օգնական հաւատարիմ եւ անյանձնելի կապով միացընող մեծին վրայ։ Կրնանք թէ ուր ալ պէտք բլլար։ Աստուած, որ սիրտերը կը տեսնէ ու կը քննէ, եւ սուրբ դիտաւորութիւնները կ'օրհնէ, շնորհէ մեզի իր օգնութիւնը։

Տուեալ ի Պետերբուրգ, Յունուար ամսոյն 29ին (փետրուարի 10ին), փրկութեան 1855երորդ եւ մեր իշխանութեան 30երորդ տարին։

ՆԻԿՈՂԱՅՈՍ։

Իւ յայտարարութենէ զատ ձեռնարկած ալ փետրուարի 10ին Հանրական Հրովարտակը տրուած է, Պետերբուրգ։ Մեր մասնաւոր յայտարարութեամբ ամէն կարգի եւ աստիճանի բնակիչները, որոնք պէտք է հասկնան, թէ ինչ պարտաւորութիւն ունին, ամէն հոգւոյ ետեւէն 1. Ընդհանուր զինուորական մարմին հաստատուած կարգադրութեամբ կառավարուելու համար։ 2. Զինուորական եւ զինուորներու ու գաւառներու բնակիչներու տուրքերը Հրովարտակով պիտի որոշուին։ Ռազմական ու քաղաքական գործադրութեանց վրայ կարգադրուած գիտելի պիտի ըլլայ։

Պետերբուրգ, 29 Յունուարի, 1855։

ՆԻԿՈՂԱՅՈՍ։

Օֆ գազէ՛ թաղէ կը հանուի թէ ռուսիոյ կողմէ զօրքերը 800,000 Հոգւոյ պիտի հասնին։

Նոյն օրը տրուած կայսերական ուրիշ հրովարտակ մ'ալ կը պատուիրէ որ 1. Ընդհանուր զինուորական մարմին ի գործ դրուի Պետերբուրգի, Օլոնեցի, Նովկորոտի, Թուերի, Եարոսլավի եւ Կոստրոմայի կուսակալութեանց մէջ։ 2. Պոլթավայ, Չերնիկովի, Կուրսկի, Օրելի, Թուլայի, Ռեազանի, Վլատիմիրի, Թամպովի ու Փենզայի կուսակալութեանց մէջ, աս ամբողջութիւնը որ հօս փետրուարի 15էն մինչեւ Մարտի 15 ամսուան պատրաստ ըլլալով ընդհանուր զինուորական նախդէն մինչեւ Ապրիլի 1ը պիտի լմննայ։ 3. Ամէն փոխկերպ կուսակալութեանց մէջ զինեալ կոչումները կարգադրուելեամբ մէջ որոշուած ժամուն համեմատ պիտի'ր ժողվին։

ՆԵԱՊՈԼԻՍ

Ի՞նչ քանի ամիս է, որ Նեապոլսոյ կառավարութեան ու Ցիսուսեանց մէջ պատահած գժտութիւնն ու գժտվելը ամենուն բերանն ինկան էին, եւ քաղաքներուն կրնոց եկեղ կը կոչվէին, ամէն մէկն իր ափեակն զգամմնկը կամ Հուպին համեմատ անոնց ողբալը՝ սուտ կամ իրաւ, կրկըպսիր մը տալով։ Իւ պատահած գէպքերուն կրնոց բնական զգանքագ եղած կը համարիւր Լոնտոնի Թայմսը Յունուարի 25ին աս Նովեմբեր վրայ հրատարակած Համաձայն միացնելու: "Եւ դէպքը կրակ, որնանհամաստ ազդրերենեն բաւե ընդունելի Ցիսուսեանց պատահած է։ Ամենուն ծանօթ բան է որ 2.1լէ- Եռեպլէ- կալքին, որն որ 13—14,000 օրենայ կը տարէր, եւ մեծ ազդեցութիւն ունէր, որուն Հիմնադրին զինուոր խմբազեր Նեապոլսոյ մ'ըլլալով ի սկզբան Նեապոլսոյ տեսարանութեան ու տալով, չատ քանցաւ հատանի ուսդրտելութեան եւ Հիմնելիան պատուանատարներին առ ատուլնդինականութիւն կոչ՝ որ վերջեր Հատ փոփոխութեան, ուր որ նոյն ատեններ փոխել կը ծերեկին Նեապոլսոյ համար դատ կը ապէր. որոնց ի Ցիսուսեանց պաշտօնատարութեան ամեն գործարարութիւններ խափանեց։ Ընդհանուր պատճառ վերջնը աս քաղաքն Հիմնելը աղբիւն յեղիզած բնիկող, կ'ըսուի որ խոզակինն ուզեր է աս ամէնն ցրուելնուն մ'իր փոխանակութեանց վրայ Հաստատելով համար ատ։ Աւոր մէջ ընտանիութեան ըսքենին Նեապոլսոյ Հասնի փախցուրին եւ ան ատ ազդանմանները, Նեապոլսոյ ուսրանագրութեան պաշտօնատարները աշխարհի ըսած գրող Հաղորդակցութիւն, ատ բերուած էին որ ուրտուրէնը իբրեւ Ցիսուսեանց ունեցածը ան ցրուեցաւ, իսկ հիմադրելու ուղղիչն, անոր մէջ ներ Հաստ համ կը գտնւէր, ինչպիսիները որ աս գրուածներէն (որին որ ատոր է արդարանաց էր, ու ջրացնելով) ոլորմմ մը Ցիսուսեանց եղածին մի ձեւեն ամրեր է, որի որ շուտ մի կորսուեցաւ ուղղուածութեան ծանուցեր է (տես ամենոյ

նոյն խոհ Ծադուածոց մեծ ձեռքն Հասցուցեր է, եւ հեռացը։ Եւրոպը Արեւմտեան խառն այցելութիւն ըրած ժամանակը)։ Աս Հեռուստներին ամէն ծանօթ են, աքինքն է աստիճանաւորաց զինուորները գինելին մայրն Ցիսուսեանց վրայքը կը մնէն եւ քաղաքակերպը կը ստիպէն որ ուսփեանութեան կոչվէն չինուած քաղաքական ակզբանց յայտարարութեան մը սորքարքն, այն որ բազդայն բացարձակ արձակապատութիւնն իբրեւ հիմնական ակիզը կը դնէր, պատճառով որ եթէ չեն սադագրեր ամփոփուելու ատով (գէպ ի հառ) ամեն այս գրուին. մէկ մէն մէկը միայն հասարակութեան գէմ գործեւ ատոր, մինչենիր անեկն ալ սադրագրեցին։ (Այսպէսով ոստիկանութեան կողմէ եղած սպառնալիքներն ի գործ չդրուեցան։) Այս գէպքը թէպէտեւ ոստիկանութիւնը խոստացած էր գաղտնի պահել, բայց ինչպէս կրնայ կասկածուիլ, շուտ հրատարակուեցաւ, եւ Ցիսուսեանց, որոնք որ միշտ ամէն քաղաքական կողմնակցութենէ հեռու կենալ կուզէն, մեծ ուղղութիւնն պատմառնեցի, այնպէս որ իրենց ընդհանրական ատեանկաքին ատոր գէմ հրատարակական յայտարարութիւն մը ատոր պարտաւորեցաւ, զոր որ եւրոպա ատենն կը հրատարակէ։

"Հանգիստի Հայր։ Քանի մը շաբաթէ վեր Հասարակութիւնն ու մամուլները շատ բան ու շատ եղանակաւ կը խօսին ան վարդապետութեանց ու վարժանց վրայ, զորն որ Ցիսուսեան ընկերութիւնը զանազան քաղաքական վարչութեանց նկատմամբ ունեցած է։ Աս վէճի համար ինծի պարտք կը սեպեմ՝ աս բանիս վրայօք ընկերութեան ունեցած սկզբունքը Ց. Հ. գաստատապետական նորէն յիշեցնելու։ Ցիսուսեանց կրօնք կրօնական կարգ մ'ըլլալովն ուրիշ վարդապետութեան ու վարուց կանոն մը չունի բայց եթէ եկեղեցոյ ունեցածները, ինչպէս որ իմ նախորդս Ց. Հ. Ռոթհան 1847ին հրապարակաւ յայտնելու առիթ ունեցած էր։ Հասատծոյ Անդամոյն փառքը, հոգւոց փրկութիւնը մեր Հիմնարկու ու միակ նպատակն է, որուն առաքելական եւ Ց. Իգնատիոսի ուղղիմնադրութեանն համաձայն գործքով կը ջանանք հասնելու։ Ցիսուսեան ընկերութիւնը կը յայտնէ որ ինքն իրապէս եւ սկզբնապէս ամէն ինչ եւ իւր քաղաքական կողմնակցութենէ հեռու է։ Ամէն երկրի մէջ եւ ամէն վարչութեան ձեւի տակ բացարձակապէս միայն իր սրբազան պաշտօնին նուիրեալ կ'ենայ, որոշակիապէս միայն իր նպատակին ուզելն առջին անի, որն որ մարդկային քաղաքականութեան ամէն շահերէն վեր է։ Ընկերութեան ամէն քահանան միշտ եւ ամէն տեղ պատուաւոր եղանակաւ բարի քաղաքացւոյ մ'ու անզուգն կառավարութեան հաւատարիմ հպատակի մը պարտքերը կը կատարէ։ Միշտ եւ ամէն տեղ ամենուն խօսքով ու գործքով կ'ըսէ. Կայսերը կայսեր տուէք եւ Աստուծոյն Աստուծոյ։ Աս սկզբունքն ուսի Ցիսուսեան ընկերութիւնը, եւ անոնց երբեք պիտի չհասնի։

"Երկայ պարագաներուն մէջ՝ իբրեւ ընդհանուր Առաջնորդ Ցիսուսեան ընկերութեան, ինծի պարտք կը սեպեմ աս վրայ նորէն՝ միակ ընդամէջ ու միակ Հանութիւն կողմնը ծանուցում մ'տալու, որպէս զի ընկերութեան վարդապետութեան եւ իրեն երկեալի աառուածարաններուն կամ իր նկարին կառավարութեան եւ կամ իր երիտասարդ եկեղեցին կրթութեան նկատմամբ գէմ խառնամներուն, ինչ պէսի կ'ուզէն նէ գան, տարէն ուսնակ եւ կամ ուզդուի։ Թէպէտեւ եւ կանուխ տասուին գէմ է իմ ամենա բազմաց վիճաբանութեանց մէջ մտած ըլլալ, բայց մեկով կայմնէ ալ կը տեսնեմ, յարգելի Հայր, որ ձեր վիճակը կրնաց ան ատակնի հանեի որ աս գրութիւնս՝ յարմար ատենին մէջ գործածելու Հրամանք ձեզի զանելու ինծի ալ անկարելի ըլլայ։ Ձեր աղօթքին կը յանձնեմ ինքզինքս, յարգելի Հայր։

Հռոմ, 10 Յունուարի, 1855։

Ծառայ Ձեր ի Քրիստոս ՊԵՏՐՈՍ ՓԷԿՍ։

ՍԱՐԴԻՆԻԱ

ԹՈՒՐԻՆ, 10 փետրուարի։ Սարտիկիա Գաղղիական կառավարութեան պաշտպանութեան տակ 9 միլիոն դրամագլխով ընկերութիւն մը գտուեր է, Սոֆեցիոյեն Աոիւլոյի, Զիմիլիթամբերիոյի, Նալառի վրայէն մինչեւ Օթրանթոյ, անկից Նէզըմատիան թէրեկրով Սզրիական ծովուն տակէն Սըտանիոյ ու Թոսքայի վրայէն մինչեւ Սէրաֆոր, Սինկազուր ու Կոստանդնուպոլիս Հեռագիր դնելու։

ԾՈՒԵՑ ու ՆՈՐՈՒԵԳԻԱ

ՍԹՕՔՀՈԼՄ, 4 փետրուարի։ Հաղբիս մէջ քաղաքականութեան ակզիակ անձանց մէջ կը խօսուի, որ մեր կառավարութիւնը Կոպէնհագէն յայտարարել մը ընդունէր է, որուն մէջ այս Հարցում կ'ըլլայ. թէ պատերազմի աէրութեանց ատաղ/քեայ գորնան մէջ

Սասսոֆ գէմ ըլլալու արշաւանքին Հոլէեան ալ իր զօրքովը մասնակից կ'ուզե՞ ըլլալ՝ թէ որ Գաղղիա Անգղիա ու Աւստրիա խոստանալու ըլլան որ պատերազմի յաջողութեան լմննալէն ետքը Ֆինլանդիան Ռուսէն առնելով իրեն կու տան։ Կ'ըսուի նաեւ որ աս առաջարկութիւնն Հոլանտայի պետական Լէնկեննանեան ու Հին միջնորդութեամբն եղած ըլլալով՝ Հոլէն Համբակածն պատասխան մը տուեր է, թէ 60,000 զօրքով զաշնակիցներուն օգնութիւն ըլլալու պատրաստ է։

Օֆ գազէ՛ թաղէ։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՏԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ փետրուարի 5ին կը գրեն, որ Յունաց պատրիարքը ձեռք քաշելու խորհուրդը հիմա հիմա մէկ կոմս կ'սպասեր է. եւ կը կործանէ որ Ոսկի փաչայեանները ան խնդրոյն վրայ է. Դրան բարձր մէկ առաջարկութիւնը Կոստանդնուպոլիս ընդունելութիւն գտած չըլլայ։ Նոյնը նորհակ՝ եկեղեցւոյն, որուն երկայնութիւնը 130 անգղիական մղոն է, արդէն ընդգած է, եւ միայն Նիզոսի ու Ցիֆլիսի վրայ շինուելու 3 կամուրջները կը մնան։ Ասկից 5—6 ամսուան մէջ տանը ալ կրնան ըլլալով, եւ անանը նոյն երկաթուղին հասարակաց գործածութեան պիտի'ր տրուի։

Օֆ գազէ՛ թաղէ։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ

ԽԻՆՏՆԱՉ Հնդկաստան պատահած գէպքը կը պատմէ. Նրանցի մէջ տարի կին մը իրեն ձեռքը գերի ընտանիք մ'ունէր, այսինքն Հայր, մայր ու 3 տարեկանէ մինչեւ 14 տարեկան 8 որդիք։ Աղէ կինն ուզեց աս գերի ընտանիքը, զորն որ ինք շատ սիրով ու ազէկ կը նայէր Հրապարակական աճուրդի (Մանաթէ) Հանելով ծախել։ Խեղճ ընտանիքը խիստ ու անգութ տէրոջ մը ձեռք իյնալու վախով բարձրաձայն Հեծկլտալով կու լար։ Աճուրդին մէջ մանուկներ 6000 Հոլլանտական ֆիորին տուաւ եւ երբոր տեսաւ որ ժողովրդեան մէջէն աւելի ընդունող չըլլար, 4000ի իջաւ. բայց երբոր տար ալ ձայն հանող չեղաւ, ան ատեն՝ նոյն աճուրդով ծախուելու գերի ընտանեաց Հայրը՝ սիրտը զօրութեամբ՝ Հրապարակական տեղւոյ մը մէջ ինքզինք գնելու իշխանութիւն ունենալով, մէջ տեղը ելաւ ու 5 ֆիորին կու տամ, ըսաւ, զիս ու իմ ընտանիքս գնելու համար, աս ըսաւ ու անմիջապէս ժողովրդեան զարմանք ու յարգել աղաչեց որ աւելի չըլլայ գննէն կամ վրան շատն սրպէս զի կարենայ ինքզինք գնել։ Ժողովուրդն անանկ շարժեցաւ, որ եւ ոչ մէկը գինն աւելցուց։ Կամենալ՝ երբոր արէնքէն սահմանուած 5 բոպէ լուռ են ատեննն անցաւ ու գինն աւելցընող չեղաւ, անմիջապէս գերի ընտանեաց Հայրը վաւերկեցաւ, զինքն ու իր ընտանիքը ազատելով։

ՌՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆՔ

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱԶԳ

ՄԱՅՐԱԿԱՆ ՍԷՐ

ԿԱՄ

ՅԻՇԵՐԱՑՆ ԴՈՐՍԻՑ ԿԻՆԵՐ ՄԸ

Ը.

Ա՛ր որ Նեղութիւնը մեծ է, Աստուծոյ օգնութիւնը մօտ է։

Աւրք. Տես 1854 թիւ. 52. 1855 թիւ 1, 2, 3, 4, 6, 7.

ՄԻԵՒՆՈՅՆ ձեռք ձեռքի տուին երկու աղախիններն քաշուեցան ալ, մեծ տղեկս սորախույած որ ամէն գերմանացւոց վախեր բարեկամներու փարատեցաւ, ըսաւ. "Ո՛ւր բարի մարդիկ, կարծեմ թէ աս գիշեր ալ ձեր մայրէն չէրիր, որովհետեւ ձեր նկատմամբ առաջին զարմանալի գիշեր, ուրիշ գիշեր մէն է աւելի, յարմարապէս տասուեցաւ ձեր վրայ ան խօսքը թէ, Ա՛ր որ նեղութիւնը մեծ է, Աստուծոյ օգնութիւնը մօտ է. եւ թէ որ ուրիշ անգամ մ'ալ ատանկ փորձանաց մատնէր ձեր գաւառ զարնելու ըլլան, փոխան եկէք Անոր որ որ դժեց ձեր նատ կ'ամնածանկ գաւառին վրայ մեղացուց ու ձեր Հիւանդ տղան առողջացուց եւ որն որ դքեզ, ժողովուրդ, բոլոր ամենայնին նոյն ատեն սուտ գործադրութ' երբոր քու խօթ ու խոր երկիրս սլացնելով վերակացու Հանդէպ օգնութեան կարօտ էր. Հոգեւորակոչ եկէք Անոր որ ամէն բան տեսնէ խնամքով կարօտներուն ու ձեր սիրոյն մէջ Հաստատուն մնացէք"։

Ժողովուրդ ատոյձուած տղան անկողնոյն քով իր բարեկամը կնոջ գիրկը ու քաշուեցան ալ իր ձեռքերն անոնց գլխը դնելով ըսաւ. "Աստուածութիւն Տէրն եղիցի ընդ ձեզ"։

Ժողովուրդ իր մէկուն տղան ալ ուրիշ սենեակ ու Հայրական Համբոյր տալու. ամէնքն ալ գաւառին տղան անմիջապէս իր Հօրը ծոցն, թէպէտ եւ սորտեր անոր Հետու եւ պատերազմներու մէջ էր. իր

[illegible]

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՏԷՐՈՒԹԵԱՆՑ ԳԱՀԱՑՕՆՆԵՐԸ [illegible]

ՇՈՒԷՏ ԵՒ ՆՈՐՈՒԵԳԻԱ

1. Պաշտօնեայ Արդարութեան. 10 Ապրիլի, 1848. . . . . [illegible]
2. " Արտաքին գործոց. . . . . [illegible]
3. " Ներքին գործոց. 25 Մայիս, 1847. . . . . [illegible]
4. " Ելեւմտից. Հոկտ. 1851. . . . . [illegible]
5. " Պատերազմի. 11 Յունուարի, 1853. . . . . [illegible]
6. " Կրօնի. Ապրիլի, 1852. . . . . [illegible]
7. " Ծովային գործոց. Յուն. 1852. [illegible] . . [illegible]

[illegible]

ՏԱՆԻՄԱՐՔԱ

[illegible] 1852ին, Յունուարի 28ին [illegible]

1. Գահերէց եւ պաշտօնեայ [illegible] եւ [illegible]. Տէրութեան խորհրդական. 21 Ապրիլի, 1853. . . . . [illegible]
2. Պաշտօնեայ Ելեւմտից. Տէրութեան խորհրդական. . . . . [illegible]
3. " Արդարութեան. 10 Մայիսի, 1851. . . . . [illegible]
4. " Ներքին գործոց. Տէրութեան խորհրդական. 29 Ապրիլի, 1851. [illegible]
5. " Արտաքին գործոց. Տէրութեան խորհրդական. . . . . [illegible]
6. " Ծովայինութեան. Տէրութեան խորհրդական. . . . . [illegible]
7. " Պատերազմի. Տէրութեան խորհրդական. . . . . [illegible]

[illegible]

ՀՈԼԱՆՏԱ

1. Պաշտօնեայ Արտաքին գործոց. 3 Ապրիլի, 1853. . . . . [illegible]
2. " [illegible]. 30 Հոկտեմբերի, 1849. . . . . [illegible]
3. " Արդարութեան. 19 Ապրիլի, 1853. . . . . [illegible]
4. " [illegible]. Հոկտեմբերի, 1851. . . . . [illegible]
5. " Պատերազմի. Յուլիս, 1852. . . . . [illegible]
6. " Ներքին գործոց. 19 Ապրիլի, 1853. . . . . [illegible]
7. " [illegible]. 1 Յունուարի, 1854. . . [illegible]
8. " [illegible]. 20 Յունուարի, 1854. . . [illegible]
9. " Ելեւմտից. 1 Մայիսի, 1854. . . . . [illegible]

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

[illegible] 1854ին, Յուլիսի 29ին [illegible]

1. Գահերէց. . . . . [illegible]
2. Պաշտօնեայ [illegible] եւ Արտաքին գործոց. . . . . "
3. " Ելեւմտից. . . . . [illegible]
4. " Ներքին գործոց. [illegible] . . . . [illegible]
5. " Արդարութեան. . . . . [illegible]
6. " Պատերազմի. . . . . [illegible]
7. " Ծովային զօրութեան. [illegible] . . . . [illegible]
8. " [illegible]. [illegible] . . . . [illegible]

ԲԵԼԳԻԱ

1. Պաշտօնեայ Արտաքին գործոց. 31 Հոկտեմբերի, 1852. . . . . [illegible]
2. " Ներքին գործոց. 31 Հոկտեմբերի, 1852. . . . . [illegible]
3. " Արդարութեան. 31 Հոկտեմբերի, 1852. . . . . [illegible]
4. " Ելեւմտից. 17 Սեպտեմբերի, 1852. . . . . [illegible]
5. " Պատերազմի. 13 Յունիսի, 1851. . . . . [illegible]
6. " Հրապարակական շինութեանց. 12 Օգոստոսի, 1850. . . . . [illegible]

ՊԱՒԻԵՐԱ

1. Գահերէց. Տէրութեան խորհրդական. 22 Դեկտեմբերի 1849. . . . . . [illegible]
2. Պաշտօնեայ [illegible] եւ Արտաքին գործոց. 18 Ապրիլի, 1849. "
3. " Արդարութեան. Տէրութեան խորհրդական. 27 [illegible], 1854. [illegible]
4. " Ներքին գործոց. Տէրութեան խորհրդական. 1 [illegible]. 1852. [illegible]
5. " [illegible] եւ [illegible]. Տէրութեան խորհրդական. 1 [illegible]. 1852. [illegible]
6. " Ելեւմտից. 7 Մարտի, 1849. . . . . [illegible]
7. " [illegible] եւ Հրապարակական շինութեանց. [illegible] . . . . [illegible]
8. " Պատերազմի. Տէրութեան խորհրդական. 29 Մայիսի, 1849. . [illegible]

ՎԻԵՆՆԱՅԻ ԴՐԱՄԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԸՆԹԱՑՔԸ

1855 ՓԵՏՐՈՒԱՐԻ	20 (8)	21 (9)	22 (10)	23 (11)	24 (12)	26 (14)			
Ամստերտամ 100 Հոլլանտ. ֆի. [illegible]	106½	—	—	—	—	106¾	2 ամիս	[illegible]	
Աւկսպուրկ 100 [illegible]	128¼	128¾	128¾	—	—	128¾	½	"	"
[illegible] 300 [illegible]	—	—	—	—	—	—	2	"	"
Լոնտոն 1 [illegible]	12.28	12.30	12.32	—	—	12.31	3	"	"
Համպուրկ 100 [illegible]	94½	94¾	95	—	95½	95¼	2	"	"
Մարսիլիա 300 ֆրանք	—	—	—	—	—	150¾	2	"	"
Միլան 300 [illegible]	126½	126½	127	127½	127	127¼	2	"	"
Փարիզ 300 ֆրանք	150	150½	151¼	152¼	—	150¾	2	"	"
Ֆրանքֆուրդ [illegible] 120 ֆի.	127½	128	128	—	127½	128	3	"	"
Կ. Պոլիս, 1 [illegible]	—	—	—	—	—	392	31 օր	"	"
[illegible]	—	—	—	—	—	215	31	"	"
[illegible] (aggio) [illegible]	32¾	32¾	33¼	33½	32¾	33¼			
[illegible]	27½	28	28¼	28½	28½	28½			